

2015-09-02

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr. AFN 2015/93-133

Arbets- och företagsnämnden

Nyanlända flyktingar och ensamkommande barn - statusrapport

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I statusrapporten presenteras huvudsakligen hur flyktingmottagande har sett ut i Nacka under 2015 fram till den 31 augusti, utmaningar kommunen står inför och det förbättringsarbete som pågår inom arbets- och företagsnämndens ansvarsområde.

Från 1 januari till den 31 augusti 2015, har Nacka kommun tagit emot 41 nyanlända flyktingar på anvisning av Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Majoriteten är barn som kommit tillsammans med sina föräldrar. Under oktober förväntas kommunen kunna ta emot ytterligare två familjer. Under ovanstående period har kommunen även tagit emot 87 ensamkommande barn. Utav dessa anvisades 78 barn mellan den 1 juni och den 31 augusti. Totalt ansvarade kommunen den 31 augusti för 129 ensamkommande barn, varav 96 är asylsökande.

Då anvisningarna av ensamkommande barn ökade kraftigt under sommaren är för närvarande den största utmaningen att finna adekvata placeringar. Nya platser i Nacka har direktupphandlats som är, och kommer att bli, belagda under de närmsta veckorna. Det är samtidigt högt tryck på att finna lämpliga gode män och särskild förordnad vårdnadshavare. För mottagandet av nyanlända genom anvisning från Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket är bostadsbristen den stora utmaningen. Kommunen arbetar aktivt för att finna boendelösningar på kort sikt. Utvecklingsarbeten har även initierats för att kunna erbjuda svenskundervisning med starkare koppling till arbetsmarknaden samt för att kvalitetssäkra samhällsorienteringen. Därutöver pågår ett förbättringsarbete för att samordna berörda resurser inom kommunen, samt för att utveckla samverkan med andra myndigheter och civila samhället.

Ärendet

I denna statusrapport presenteras hur flyktingmottagande har sett ut i Nacka under 2015 fram till den 31 augusti. Som bakgrund ges en lägesbeskrivning av flyktingsituationen i Europa. Förutom rena faktauppgifter redogörs även för utmaningar, med en beskrivning av det förbättringsarbete som pågår inom Arbets- och företagsnämndens ansvarsområde.

Mottagande av nyanlända flyktingar anvisade av Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket

Utblick

Vid slutet av 2014 befann sig 59,5 miljoner människor i världen på flykt. Detta är en ökning från 51,2 miljoner vid årsskiftet 2013/2014. Ökningen var den snabbaste som FNs flyktingorgan, United High Commissioner for Refugees, uppmätt. Nästan hälften är barn och nära två tredjedelar av flyktingarna beräknas vara internflyktingar (UNHCR Global Trends, 2014).

Antalet människor som söker skydd i Europa har ökat kraftigt under årets första hälft jämfört med samma tid 2014. (Totalt 626 000 under 2014). Det är framförallt antalet migranter som anländer längs den östra Medelhavsrutten, främst syrier och afghaner, som ökar. Enligt Migrationsverkets "Verksamhets- och utgiftsprognos" (23 juli 2015) kommer 2015 sannolikt att bli året med flest asylsökande hittills inom EU/EES, upp emot en miljon. Trots ökningen i Europa har antalet asylsökande i Sverige varit något lägre än under samma period 2014. Migrationsverkets samlade bedömning är att antalet asylsökande till Sverige kommer att vara fortsatt högt, men troligen lägre än 2014. Bilden av Sverige, med långa handläggningstider både för asyl och anknytning, samt begränsade möjligheter att snabbt integreras i samhället påverkar, enligt Migrationsverket, hur många som söker sig till Sverige. Allt fler ser Tyskland som sin tilltänkta destination i Europa.

Antalet personer som sökt asyl i Sverige under första halvåret 2015 var cirka 29 000. Under första kvartalet i år var Sverige det femte största mottagarlandet av asylsökande i Europa, efter Tyskland, Ungern, Italien och Frankrike. Tyskland tog ensamt emot 40 procent av alla asylsökande i Europa.

Migrationsverket menar att mot bakgrund av den mycket kraftiga ökningen av asylsökande som skett i Europa är prognosen över antalet asylsökande framöver osäker. Myndigheten gör följande bedömning för 2015 och 2016:

- 2015: 66 000 – 80 000 (tidigare 68 000 – 88 000), planeringsantagande 74 000 (tidigare 80 000)
- 2016: 61 000 – 85 000 (tidigare 70 000 – 95 000), planeringsantagande 73 000 (tidigare 80 000)

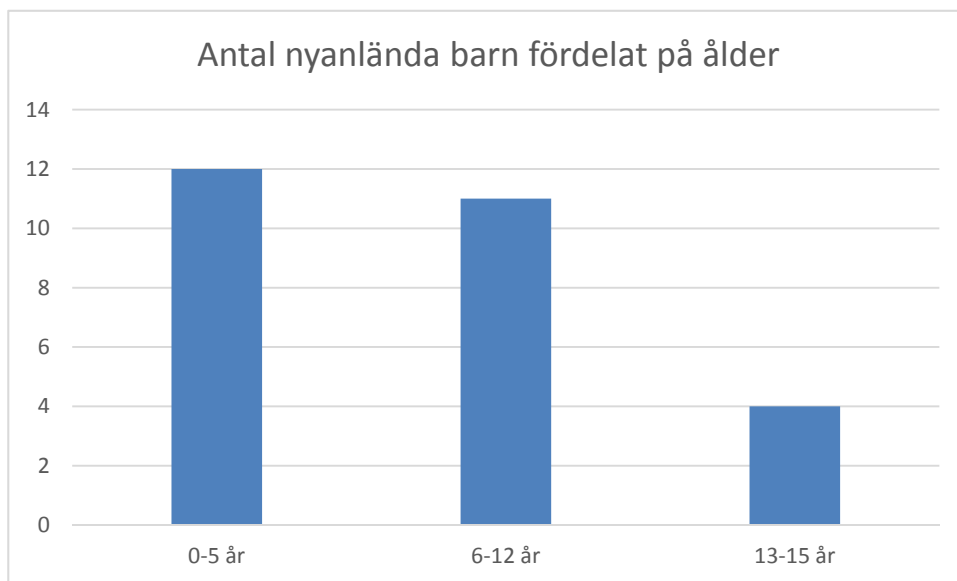
Mottagande av nyanlända i Nacka kommun

Enligt den nuvarande överenskommelsen med Länsstyrelsen om mottagande och bosättning av nyanlända flyktingar åtar sig Nacka kommun att årligen, från och med den 1

januari 2014 och tillsvidare, ta emot 40 nyanlända genom anvisning av Arbetsförmedlingen och/eller Migrationsverket. Under 2014 tog kommunen emot 15 nyanlända. Länsstyrelsen kom i slutet av februari 2015 med ett nytt förslag till kommunen om ett ökat mottagande - att Nacka kommun årligen, från och med 2015, åtar sig att ta emot 139 nyanlända för bosättning i kommunen. Kommunfullmäktige ska fatta beslut i ärendet den 21 september 2015.

Under 2015, fram till den 31 augusti, har Nacka kommun tagit emot 41 nyanlända flyktingar på anvisning av Arbetsförmedlingen och Migratonsverket. Av dessa är majoriteten barn (27). De nyanlända består av fem stora barnfamiljer (varav en kvot, via FN:s flyktingorgan), en ensamstående person, samt en förälder till ett ensamkommande barn i Nacka (asylskälet var dock ej anknytning). De flesta togs/tas emot i kommunen under juni och september. Övriga 10 flyktingar togs emot i mars och april. Samtliga barn är i för- och grundskoleålder, varav de två äldsta är 15 år. Nedan diagram visar åldersfördelningen bland de barn som togs emot mellan 1 januari – 31 augusti 2015.

Under oktober förväntas kommunen kunna ta emot ytterligare 8-10 flyktingar på anvisning då två lägenheter kan erbjudas med hyreskontrakt via kommunen.

Ett hinder för kommunen att ta emot ett kraftigt ökat antal flyktingar på kort varsel är bostadsbristen. Kommunens lösning inom flyktingmottagningen har varit bostadssociala hyreskontrakt. Omsättningen av dessa cirka 200 bostäder är dock mycket låg och tillkomsten av nya kontrakt är mycket få. Med det underskott av hyreslägenheter på den reguljära bostadsmarknaden i Nacka, finns det få incitament för privata fastighetsägare att ge kommunen tillgång till fler bostadssociala hyreskontrakt. Kommunen kommer därför under hösten bjuda in fastighetsägare till en dialog med syfte att vidareutveckla och formalisera ett samarbete. Här är det viktigt att presentera kommunens stärkta vräkningsförebyggande arbete, som även är till fördel för fastighetsägarna. En annan viktig

fråga, ur en etablerings- och integrationsaspekt, är fastighetsägarnas krav för att möjliggöra att hyresgästen på sikt kan ta över hyreskontrakt.

Samtidigt som kommunen arbetar för att stärka samverkan med de privata fastighetsägarna ses det kommunala fastighetsbeståndet kontinuerligt över för att kunna identifiera nya objekt som skulle kunna användas för flyktmottagandet. Två objekt är aktuella för eventuell renovering och ombyggnation. Tillfälligt bygglov för ombyggnation har sökts för ett av objekten, som skulle kunna resultera i bostäder till runt 35 personer. Kommunen har ansökt om medel för ändamålet hos Länsstyrelsen enligt § 37 ersättningsförordningen (2010:1122). Om allt går som planerat kan inflyttning ske redan i februari 2016.

Mot bakgrund av Länsstyrelsens förslag angående ett ökat mottagande, ska kommunen ta fram ett förslag till en investeringsram som kan användas i de fall bostadsbehoven behöver lösas genom förvärv av fastighet, uppförande av bostäder eller ombyggnationer.

I övrigt har kommunen initierat utvecklingsarbeten för att kunna erbjuda svenskundervisning med starkare koppling till arbetsmarkanden samt för att kvalitetssäkra samhällsorienteringen. Kommunen arbetar även för att samordna interna resurser, samt för att utveckla samverkan med andra myndigheter, såsom Arbetsförmedlingen och civila samhället.

Mottagande av ensamkommande barn

Utblick

Antalet asylsökande barn utan vårdnadshavare, så kallade ensamkommande, har under de senaste åren ökat kraftigt i Sverige och i flera länder i Europa. Antalet som sökte asyl i EU/EES nära fördubblades från 14 000 år 2013 till nära 25 000 år 2014. Under de första fem månaderna 2015 har cirka 14 000 barn utan vårdnadshavare sökt asyl i EU/EES. Fortsätter denna utveckling bedömer Migrationsverket att årssiffran för 2015 kommer att sluta på en bra bit över 30 000, kanske över 40 000. Sveriges är det största mottagarlandet för ensamkommande asylsökande barn i Europa i absoluta tal.

Under 2015, fram till den 1 augusti hade Migrationsverket tagit emot över 6 400 ansökningar om asyl från ensamkommande. Detta att jämföra med drygt 7 000 ansökningar under hela 2014 (75 procent fick bifall). I synnerhet från maj månad har det skett en stor ökning av asylsökande ensamkommande. Ökningen består främst av unga asylsökande från Afrikas Horn och Afghanistan. Fram till och med april var antalet sökande i genomsnitt 110 per vecka, vilket utgjorde ca 12 procent av det totala antalet asylsökande i Sverige. Sedan maj har genomsnittet varit över 300 per vecka med toppar på över 400. Detta innebär en ökning till över 20 procent av det totala antalet asylsökande.

Den snabba ökningen har inneburit en akut brist på tillgängliga anvisningsbara platser i Sveriges kommuner. Därför har Migrationsverket sedan juli anvisat ensamkommande barn till kommunerna enligt det myndigheten kallar steg 4. Detta innebär att samtliga

överenskomna platser är fyllda i landet, och att ensamkommande anvisas till alla kommuner i en jämviktad turordning. Antalet anvisningar baseras delvis på kommunens överenskomna andel av landets totala fördelningsantal. Samtliga kommuner i landet har överenskommelser om mottagande av asylsökande ensamkommande barn.

I Migrationsverkets ”Verksamhets- och utgiftsprognos” höjer myndigheten prognosen för asylsökande ensamkommande barn till 9 600 – 13 000 (tidigare 7 400 – 8 800) för år 2015. Prognosen är osäker men Migrationsverket bedömer att någon större avmattning troligen inte sker förrän tidigast efter sommaren. Det nya planeringsantagandet är därför 12 000 (tidigare 8 000). Det innebär också att det sannolikt fortsätter att råda brist på platser under resten av året. Migrationsverkets handläggningstider påverkas också och beräknas öka från ett genomsnitt på cirka fem till åtta månader eller mer.

Vad gäller de två kommande åren gör Migrationsverket ett planeringsantagande på 12 000 för 2016 och 11 000 för 2017. Prognosen framöver är dock mycket osäker på grund av den stora ökningen av ensamkommande som sökt asyl i EU under sommaren. Migrationsverket har än så länge ingen fullt tillfredsställande förklaring till varför ökningen av ensamkommande har ökat så drastiskt. Myndigheten menar att det sannolikt är kopplat till olika transportnätverks agerande.

Mottagande av ensamkommande barn i Nacka kommun

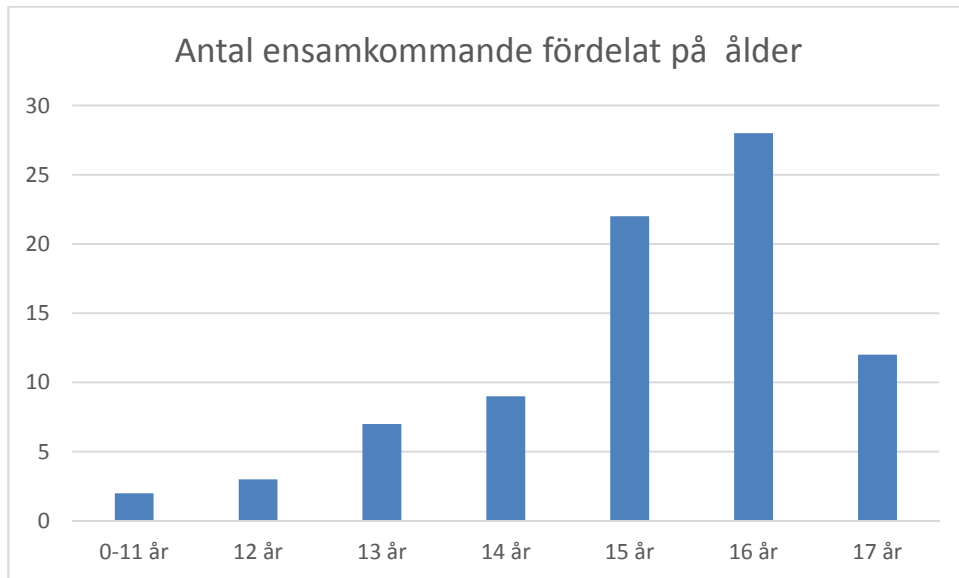
Nacka kommun tecknade i mars i år en överenskommelse med Länsstyrelsen om att öka antalet platser för mottagande av ensamkommande barn från 22 till 48. 38 platser skulle gå till barn mellan 14-17 år, och 10 platser till barn mellan 0-13 år. Detta skulle innebära ett mottagande av cirka 80 barn under 2015.

Från 1 januari till 31 augusti 2015 har Nacka kommun tagit emot 87 ensamkommande barn. Utav dessa anvisades 78 barn mellan den 1 juni och den 31 augusti. Tillsammans med de barn som togs emot innan 2015, och som fortfarande är aktuella, ansvarade kommunen den sista augusti för 129 ensamkommande barn. 96 av barnen är asylsökande.

En stor majoritet av de ensamkommande barnen till Nacka är pojkar, endast nio är flickor (10 procent). Nära hälften kommer från Afghanistan, och runt en tredjedel från Eritrea. Därutöver kommer enstaka från länder som Somalia, Syrien, Marocko och Etiopien. Detta skiljer sig något från landets totala mottagning av ensamkommande där även barn från Somalia är en stor grupp (efter Afghanistan och åtföljt av Eritrea). Andelen flickor är även högre i landet – 19 procent. Cirka 35 av barnen som tagits emot bor i Nacka kommun. Nästan alla övriga är placerade i Stockholms län.

Nedanstående diagram visar åldersfördelningen bland de ensamkommande som anvisats under 2015. De flesta är tonåringar, 94 procent. De två yngsta barnen är två respektive sju år.

God man och särskild förordnad vårdnadshavare

Arbetsbelastningen är förnärvarande mycket hög gällande utredning och rekryteringar av gode män och särskild förordnad vårdnadshavare. Det ligger en utmaning i att finna tillräckligt många och kvalificerade personer för uppdragen.

En följd av att majoriteten av barnen har placerats utanför kommunen är att vistelsekommunen ansvarar för gode män. Detta medför att Nacka kommun inte kan garantera kompetensen hos dessa personer. Omplaceringar mellan kommuner har också blivit vanligare vilket medför att barnet oftast behöver byta god man, vilket ur ett barnperspektiv kan vara till nackdel.

Utökat antal platser

För närvarande pågår en dialogupphandling gällande nya platser, som kommer att slutföras i november. Under tiden detta blir klart har direktupphandlingar gjorts med två aktörer. Upphandlingarna har resulterat i tio nu belagda asylplatser i Hästhagen. Ytterligare tio asylplatser kommer att iordningställas under september. Därutöver kommer 20 platser att kunna erbjudas i Fisksätra inom de närmsta veckorna, för asylsökande och de med permanent uppehållstillstånd. 30 nya platser kommer därmed vara tillgängliga under hösten i Nacka. Flera av de barn som placerats utanför kommunen kommer att beredas plats på dessa boenden. Att fler barn kan bo inom kommunen innebär en större stabilitet i boende och skolgång för barnen, och det ger bättre förutsättningar för integration. Dessutom möjliggör den geografiska närheten en säkrare och mer frekvent individ- och

verksamhetsuppföljning. Det förenklar även arbetet av och med gode män, då kommunen får ansvaret att rekrytera och följa upp.

Ekonomiska konsekvenser

De större kostnaderna i kommunens flyktingmottagande rör mottagandet av ensamkommande barn. Kommunen kan ansöka om en rad olika statliga ersättningar för flyktingmottagandet, och erhåller även schablonersättningar. Gällande ensamkommande barn och ungdomar som är upp till 21 år, kan följande ersättningar erhållas:

- Kommuner som tecknat överenskommelse om mottagande av ensamkommande erhåller ett årligt ersättningsbelopp om 500 000 kronor för att underlätta att ta emot barnet och hålla en god kvalitet i mottagandet.
- En belagd plats på hem för vård eller boende (HVB) ersätts med 1900 kronor per dygn (obelagd 1 600 kronor), boende i familjehem samt plats enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, ersätts med den faktiska kostnaden.
- En placeringsutredning ersätts med 39 000 kronor gällande familjehem och 31 000 kronor för hem för vård eller boende (HVB) eller institution.
- Transportkostnad från ankomstkommun till anvisad kommun.
- Schablonersättning för stödinsatser av förebyggande karaktär enligt socialtjänstlagen (2001:453).
- Schablonersättning per flyktingbarn med permanent uppehållstillstånd som bor i kommunen.
- Kostnad för god man.
- Schablonersättning till skola (30 till 40 000 kronor per år för förskola, 60 till 70 000 kronor per år för grundskola och gymnasium)

Per den 24 augusti var de ensamkommande barnen, som Nacka kommun anvisats, placerade enligt följande:

Boendeform	Antal placeringar	Snittkostnad (ca) per dygn och plats (kr)	Total kostnad per dygn (ca)
Hem för vård eller boende (HVB)	46	1 700	76 000
Konsulentstödda jourhem (via avtal med privata bolag) ¹	28	2 000	60 000
Jourhem (direkt avtal med kommunen)	20	750	13 000
Familjehem/nätverkshem (direkt avtal med kommunen)	8	650	5 300
SiS-institution LVU	1	6 500	6 500
Träningsboende, 18 år + ²	18	1 200	21 600
Totalt	121		

¹ Konsulentstödda familjehem/jourhem är en mellanform mellan familjehem och HVB, för vuxna, barn och ungdomar. Ofta har klienten en svår social problematik. En konsulent finns för att stödja och handleda familjehemmet i dess arbete med klienten. Kommunen, som huvudman, ställer önskade krav på konsulentverksamheten.

² Ungdomar som har fyllt 18 år flyttar vidare från HVB till ett träningsboende, med personal på dagtid. Syftet är att förbereda för ett självständigt liv med eget boende.

Den totala kostnaden per månad för placeringarna är cirka 5,5 miljoner kronor, vilket innebär 45 000 kronor per placering.

Situationen är mycket svår vad gäller att finna placeringar för barnen. Resultatet har blivit att så kallade konsulentstödda jourhem, via avtal med privata bolag, har anlåtats istället för att placera på hem för vård eller boende. Snittkostnaden för dessa placeringar är något högre än för hem för vård eller boende. Samtidigt utgår statlig ersättning för den faktiska kostnaden för denna typ av boende. Jourhemmen är kortsiktiga boenden och det är vanligt med omplaceringar under asyltiden. Det är i rådande situation även svårt resursmässigt för kommunen att följa upp för att kvalitetssäkra placeringarna. I och med kommunens direktupphandlingar av nya platser i hem för vård eller boende i Nacka kommer placeringar i konsulentstödda jourhem kunna reduceras.

Konsekvenser för barn

Förutom tidigare nämnda konsekvenser för ensamkommande på grund av rådande situation, kan många flyktingbarn vara i behov av särskilt stöd under etableringsperioden. Kommunens insatser i mottagandet bör därför särskilt beakta konsekvenser för flyktingbarn och arbeta för att de ska få samma förutsättningar som andra barn. Det kan till exempel handla om riktad samhällsorientering, information om föreningslivet och effektiva kartläggningar av barnens kunskaper inom skolan.

Carina Filipovic
Enhetschef
Arbets- och företagsenheten

Lisette Wahlroth
Etableringsstrateg
Arbets- och företagsenheten